

Тема 2.11 Інтеграція України у світову економіку.

1. Особливості інтеграційних процесів в Україні.
2. Інтеграційні процеси у світовій економіці
3. Особливості формування сучасної міжнародної економічної політики України

Вектори інтеграційних процесів України різноманітні. Її геополітичний стан, рівень розвитку економіки і статус позаблокової держави відбивається на інтеграційних процесах.

Перший вектор — співдружність Незалежних Держав (СНД) — організація, до заснування якої в 1991 р. причетна Україна. Договір про заснування СНД передбачав співробітництво в таких сферах, як зовнішня політика, економічна й фінансова політика, політика в галузі безпеки і оборони.

Другий вектор інтеграції — організація чорноморського економічного співробітництва — була також заснована за безпосередньої участі України 25 червня 1992 р. у Стамбулі. Вона складається з 11 держав: Азербайджану, Албанії, Болгарії, Вірменії, Греції, Грузії, Молдови, Росії, Румунії, Туреччини та України. Як спостерігачі в роботі ОЧЕС беруть участь такі країни: Австрія, Єгипет, Ізраїль, Італія, Польща, Словаччина і Туніс. Статус спостерігача надається державам на дворічний строк, який може бути поновлено, а міжнародним організаціям — на необмежений час.

Ще один вектор — це створення ГУУАМ.

В 2001 році юридично оформлено статус ГУУАМ як міжнародної організації. Ця аббревіатура походить від початкових літер назв держав, що складають ГУУАМ: Грузія, Україна, Узбекистан, Азербайджан, Молдова. Україна в цій організації є державою з найбільшим економічним потенціалом. Однією з цілей ГУУАМ є сприяння транспортування газу з Центральної Азії й азербайджанської нафти на Захід, відродження «Великого шовкового шляху».

Стратегічною метою України є вступ до Європейського Союзу. Залучення до європейської спільноти відкрило б для України великі можливості щодо прискорення економічного розвитку і підвищення добробуту нашої країни. Наше бажання стати членом ЄС досі не реалізувалося через невідповідність економічного механізму України нормам і вимогам Європейського Союзу. Проте, Україна крок за кроком просувається до Західної Європи, шукаючи можливості узгодження спільних інтересів. Відносини з ЄС ґрунтуються на конкретних угодах та програмах партнерів.

2. В даний час у світі нараховується близько 20 міжнародних економічних об'єднань інтеграційного типу в основних регіонах і на континентах земної кулі. Найбільш чітко інтеграційні процеси проявилися в Західній Європі в другій половині ХХ ст. Шість країн (ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Голландія, Люксембург) у січні 1957 р. підписали Римській договір. Інтеграційна політика за задумом учасників договору була спрямована на створення сприятливих умов для економічного співробітництва господарюючих суб'єктів, на поступове зниження мита, на ввезення товарів, розвиток передумов для вільного переливу капіталу, послуг і робочої сили.

І. Європейське об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС). Договір про створення загального ринку вугілля, залізної руди, металургії набрав сили з 1952 р. Були скасовані усі мита і кількісні обмеження імпорту й експорту. У торгівлі з країнами, що не входять в ЄОВС, були введені єдині мита на імпорт вугілля і сталі. До складу ЄОВС увійшли ФРН, Франція, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Італія.

II. Європейське економічне співтовариство (ЄЕС).

Римський договір про створення ЄЕС («загального ринку»), як було зазначено, підписали в 1957 р. шість західноєвропейських країн.

Цілями ЄЕС було проголошено:

- зняття торгових обмежень між країнами-членами;
- встановлення єдиного загального тарифу в торгівлі з третіми країнами;
- забезпечення вільного пересування капіталів, послуг і робочої сили;
- узгодження і проведення єдиної політики в галузі сільського господарства, транспорту, енергетики;

III. Європейське співтовариство з атомної енергії (Євroatом). Договір про Євroatом набрав сили з 1958 р. у складі країн, що підписали також Римський договір у 1957 р. (ФРН, Франція, Бельгія, Італія, Нідерланди, Люксембург).

Цілями Євroatому були названі:

- контроль за використанням матеріалів, що розщеплюються;
- проведення дослідницьких робіт;
- обмін технічною інформацією;
- спільне будівництво підприємств атомної енергетики тощо.

3. В нинішніх умовах, маючи незалежну державу, наші громадяни виступають за демократію в таких її формах, як економічна демократія (розвиток економічної ініціативи і самодіяльності), соціальна демократія (права на працю, на гідну оплату праці, на соціальний захист малозабезпечених верств населення). Особливу роль відіграє нині захист свобод і прав людини-громадянина. Відображаючи національні інтереси, Конституція України наділяє громадянина великими правами і свободами, і гарантує їх забезпечення. Але справа реалізації прав людини ще далеко не вирішена. Її вирішення залежить від кожного громадянина, від його політичної активності та впливу, від його здатності реалізувати своє право вибору.

Економічна складова процесів глобалізації та регіоналізації пов'язана, насамперед, з джерелами, факторами та формами ділової активності. Йдеться про глобальну мобільність інвестицій і технологій, робочої сили, інтелектуальних та фінансових ресурсів, всеосяжність менеджменту й маркетингу.

Після проголошення незалежності у 1991 році Україна заявила про європейську належність та бажання брати участь у Європейських організаціях. Стосунки з Росією, найбільшим торговельним партнером України, також зберігають для неї ключове значення.

Українська зовнішня політика має чітку спрямованість: одним з найважливіших її пріоритетів визначено інтеграцію в європейські структури, зокрема Європейський Союз. Разом з тим Україна повністю усвідомлює важливість гармонійних двосторонніх відносин зі своїми сусідами та активної участі в регіональних організаціях.

У червні 1994 року Україна першою серед країн СНД уклала Угоду про партнерство та співробітництво з ЄС.

Завдання інтеграції до Європейського Союзу буде вирішуватися на основі Національної програми інтеграції України до Європейського Союзу, якою буде передбачено укладення угоди з ЄС про вільну торгівлю. Уряд здійснюватиме заходи щодо укладення нової угоди між Україною і ЄС про торгівлю текстильною продукцією, розширення доступу українських товарів на ринки ЄС шляхом збільшення квот та усунення торговельних обмежень, запобігання антидемпінговим розслідуванням стосовно експорту української продукції до ринків ЄС.

Іншим надзвичайно важливим пріоритетом для України є плідне співробітництво з інститутами, що справляють вирішальний вплив на процеси глобалізації. Активна співпраця з МВФ і відновлення Програми Розширеного Фінансування (EFF), взаємодія зі Світовим банком та вступ до Світової Організації Торгівлі (СОТ) є питаннями особливої уваги з боку діючого Уряду. Ці положення відображено і в Програмі діяльності Уряду «Реформи заради Добробуту», що була нещодавно затверджена Верховною Радою.

Особливу увагу Уряд повинен приділяти інституційним та структурним перетворенням, що дозволяють лібералізувати зовнішньоекономічну діяльність. Зокрема, укладення та реалізацію двосторонніх угод з країнами-торговельними партнерами в галузі взаємного визнання оцінки відповідальності, розширення участі України в роботі міжнародних і європейських організацій, і стандартизації та сертифікації. Буде скорочено перелік товарів, які підпадають під дію індикативних цін, спрощено порядок транзиту через Україну, переглянуто регулятивні акти, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності.

Питання економічної безпеки набуло особливої актуальності саме сьогодні, адже від його вирішення залежатиме доля України, відновлення в людей поваги до своєї держави, впевненості, що вона завжди захистить їх. Найважливішим компонентом економічної безпеки є економічне зростання, його відсутність істотно знижує можливості виживання української економіки, нівелює здатність відвертати внутрішні й зовнішні загрози.

Отже, вирішення проблем виходу з економічної кризи — створення ефективного механізму соціального захисту населення. Стабілізація політичних процесів неможлива без вироблення цілісної державної політики у сфері економічної безпеки України та забезпечення її реалізації.

На перехідному етапі становлення нової економічної системи потрібно провести глибокий системний аналіз і визначити економічний напрямок руху нашого суспільства, щоб не допустити негативних і кризових явищ у майбутньому. Це означає — правильно виявити точки прикладання зусиль, визначити пріоритети та загальний вектор розвитку, і на цих засадах розробити Державну програму забезпечення економічної безпеки України.

Рекомендована література:

Основна:

1. Солонінко К.С. Міжнародна економіка: Навч. Посібник. – К.:Кондор, 2008. – С. 307-332.
2. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. – Під заг. Ред. О.Г. Гупала. – К.: «Хай-Тек Прес», 2007. – С. 281-313.